

30. 7. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odškodnění (bývalého) politika

Svým nálezem ze dne 21. 6. 2021 sp. zn. II. ÚS 417/21 se Ústavní soud znovu vyjádřil k otázce odškodňování (bývalých) politiků za jejich nezákonné trestní stíhání. Předtím to bylo ve věci sp. zn. I. ÚS 4293/18, přičemž tento nálezn je v aktuální věci citován.

V dnes představované věci se stěžovatel domáhal odškodnění za nezákonné trestní stíhání. Proti stěžovateli bylo v roce 2011 zahájeno trestní stíhání pro jednání právně kvalifikované jako trestný čin zjednaní výhody při zadávání veřejné zakázky v souběhu s trestným činem zneužití pravomoci úřední osoby. Tohoto jednání se měl stěžovatel dopustit tak, že měl u dvou veřejných zakázek nechat provést vícepráce bez řádně vyhlášeného výběrového řízení, přestože si byl vědom, že vícepráce přesáhly limit stanovený tehdy platnou právní úpravou. Trestní řízení nakonec o pět let později skončilo pravomocným zproštěním obžaloby. Z důvodu nezákonně vedeného trestního stíhání vznesl stěžovatel vůči státu nárok na náhradu nemajetkové újmy. V tomto směru poukázal zejména na to, že se trestné činnosti měl dopustit v pozici primátora Statutárního města Přerov. Stěžovatel, člen ČSSD, jako primátor působil ve dvou funkčních obdobích po sobě a rovněž byl senátorem. V roce 2014 v komunálních ani v senátních volbách z důvodu trestního stíhání nekandidoval.

Stěžovatel požadoval odškodnění nemajetkové újmy ve výši 20 milionů korun. Ministerstvo spravedlnosti mu přiznalo pouze 81 250 Kč a zbylé částky se následně domáhal prostřednictvím žaloby proti státu. Zatímco soud prvního stupně přiznal stěžovateli náhradu nemajetkové újmy ve výši 800 750 Kč, odvolací soud tuto částku snížil na polovinu. Vycházel z domněnky, že s ohledem na propad volebních preferencí tradičních politických stran, tedy i ČSSD, a po nástupu politického hnutí ANO 2011 v roce 2014, by žalobce s největší pravděpodobností nebyl zvolen do Senátu Parlamentu ČR i v případě, že by k jeho trestnímu stíhání nedošlo. Dovolání bylo Nejvyšším soudem odmítnuto. Stěžovatel se poté obrátil se svou ústavní stížností na Ústavní soud.

Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná. Za klíčovou považoval skutečnost, že stěžovatel byl po dlouhá léta veřejně činnou osobou, významným politikem, senátorem a dokonce primátorem statutárního města. Často bývá uváděno, že politik či veřejně činná osoba musí strpět větší míru zásahů do svého soukromí a každé podezření z trestné činnosti je tu třeba řádně prověřit. Tomu však musí odpovídat povinnost adekvátně odškodnit nedůvodný zásah státu a situaci tak alespoň částečně narovnat. Do jisté míry srovnatelnou situací se Ústavní soud zabýval v nálezu ze dne 12. 1. 2021, sp. zn. I. ÚS 4293/18. V tomto nálezu Ústavní soud mj. vyslovil, že pokud stát zasáhne do života člověka nedůvodným trestním stíháním, poškodí či dokonce zničí jeho postavení ve společnosti a mnohdy i v rodině, musí výše odškodnění odpovídat takovému zásahu. Výše odškodnění nemateriální újmy totiž jistým způsobem vypovídá i o účtě státu k soukromému a veřejnému životu jednotlivých lidí.

Obecné soudy však v právě projednávaném případě nahlížely na otázku příčinné souvislosti a faktickou nemožnost stěžovatele prokázat přesnou výši finanční újmy v důsledku nezákonného trestního stíhání příliš úzce. Ústavní soud nesouhlasí s názorem obecných soudů, že k ukončení politické kariéry stěžovatele došlo nikoliv v důsledku trestního stíhání, ale v příčinné souvislosti s propadem volebních preferencí politické strany. V tomto je naopak třeba přitakat stěžovateli, že nebyť trestního stíhání, tak by s velmi vysokou pravděpodobností jeho politická kariéra pokračovala i nadále. Úvahy soudů o tom, že s největší pravděpodobností by stěžovatel nebyl zvolen do Senátu

Parlamentu ČR, a to i v případě, že by k jeho trestnímu stíhání nedošlo, jsou čistě spekulativní.

Z výše uvedených důvodů Ústavní soud vyhověl ústavní stížnosti a zrušil rozhodnutí obecných soudů, neboť jimi bylo porušeno ústavně zaručené právo stěžovatele na soudní ochranu a spravedlivý proces zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Ústavní soud je dalek toho, aby v daném případě sám přesně určoval finanční částku, která stěžovateli po právu náleží ve smyslu čl. 36 odst. 3 Listiny, nebo dával podrobný návod pro její výpočet; to není a ani nemůže být jeho úkolem. Zrovna tak Ústavní soud netvrdí, že taková suma odpovídá (původnímu) požadavku stěžovatele ve výši 20 000 000 Kč. Rozhodně však z ústavního hlediska nelze vzhledem ke všem okolnostem věci, které vyšly najevo, považovat za přiměřenou dosud přiznanou částku. Obecné soudy musí znovu odpovědně zvážit veškeré klíčové okolnosti tohoto mimořádného případu a rozhodnout; odůvodnění jejich rozhodnutí však již nesmí vykazovat shora vytknuté ústavněprávní deficity.

Úplné znění nálezu je k dispozici [zde](#).

JUDr. Tomáš Lichovník,
soudce Ústavního soudu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)